

М. М. Свердан, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗГІДНО ВИМОГ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

Болонський процес — незворотне явище освітньої діяльності в межах європейського простору, в основі якого лежать структурне реформування національних систем вищої освіти країн Європи, трансформація освітніх програм та необхідні інституційні зрушення у вищих навчальних закладах. Ним передбачається формування до 2010 р. єдиного освітнього європейського середовища з метою забезпечення придатності випускників на європейському ринку праці до працевлаштування і підвищення конкурентоспроможності вищої школи Європи. З моменту розробки і утвердження Лісабонської конвенції у 1997 р., освітня інтеграція охоплює розвиток співдружності передових вищих навчальних закладів Європи з одночасним об'єднанням національних систем освіти і науки з однаковими стандартами, критеріями і вимогами. В епоху глобалізації цілком природним є прагнення до максимальної сумісності різних систем вищої освіти, що дає змогу поєднати інтереси особи з інтересами суспільства в умовах ринкової економіки. Разом з тим, не варто надмірно ідеалізувати Болонський процес, цілі якого є досить гіпотетичними, а перебіг його характеризується нерівномірністю, складністю і суперечливістю.

Входження національної системи вищої освіти у європейське освітнє середовище відмічається багатогранністю завдань, що вимагають вирішення як у кожному окремо взятому вищому навчальному закладі, так і в державному масштабі. Надання високої оцінки національній системі вищої освіти не повинно заспокоювати, стримуючи потребу її якісного реформування. Відсутність альтернативи Болонському процесу приводить до питання: що ми привнесемо до європейської системи вищої освіти і що вона дасть нам?

Нові виклики якості вищої освіти повинні сприйматися адекватно. Орієнтація на Болонський процес зовсім не означає докорінну перебудову національної системи вищої освіти. Слід не тільки прийняти на вітчизняне підґрунтя досвід інших держав; перетворення повинні бути спрямовані тільки на її удосконалення та набуття нових якісних ознак, а не на втрату кращих власних традицій і зниження стандартів якості освіти. Європейському співтовариству потрібно рекомендувати свої доробки і надбання, показати власне бачення проблем вищої освіти для досягнення

гармонійного поєднання європейських інновацій та національних реалій у вищій освіті.

Нинішній стан національної системи вищої освіти, незважаючи на минулі досягнення, змушує констатувати її невідповідність суспільним вимогам, що зобов'язує менше вести мову про власні надбання, натомість надаючи привілеї аналізу європейських та світових тенденцій реформування вищої освіти. Так, національна система вищої освіти відмічається, зокрема:

- надлишковою кількістю навчальних напрямів і спеціальностей, тоді як кращі світові системи вищої освіти мають в п'ять разів менше;

- нагромадженням з часом погіршенням якості вищої освіти, яка неконкурентоспроможна на європейському ринку праці;

- відсутністю прикладного характеру вищої освіти, розривом між сферою освіти і ринком праці.

Безперечно, модернізація національної системи вищої освіти має деякі схожі риси з Болонським процесом, проте в більшості напрямів вона йому не відповідає. Причиною цього є початкова незорієнтованість інтегрування національної системи вищої освіти до європейського середовища, а притаманний їй внутрішній характер зводився лише до її прилаштування до нових внутрішніх трансформацій. Сьогодні ж необхідно докорінно переглянути вихідні позиції, створивши програму послідовного зближення національної системи вищої освіти до загальноприйнятих світових параметрів згідно вимог європейських освітніх стандартів. Болонський процес повинен забезпечити схожість і сумісність національних систем вищої освіти європейських держав для взаємоузгодженого розпізнавання однієї системи іншою. Головне — не спізнитися за ходом його еволюції.

В. В. Сироватко, асистент
кафедри педагогіки та психології

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ

Зміни, які відбуваються у зв'язку з періорієнтацією процесу навчання в межах Болонського процесу, являють собою об'єктивну потребу в теоретичному обґрунтуванні та впровадженні індивідуалізації фахової підготовки майбутніх викладачів економіки в економічному університеті.